

TURISMOA, MILIOIKA MUNDUTAR ABERATSEN LUXU MASIFIKATU BAINA LURRAK JASAN EZIN HORI

2018an mugaz gaineko 1.400 milioi bidaia zenbatu ziren munduan, duela 50 urte luxua zena zenbateraino demokratizatu den seinale. “Demokratizatu”, diozu? Lurra planetako hamabost biztanletatik batek bisita ditzake gainerako hamalauak, baina hauek ezingo dute joan bakar haren sorterrira... ez bederen opor usainean. Atsedenezko bidaiei koste-etekinen banaketak injustizia neurri bera dauka: turismoak jendeen arteko desberdintasunak handiagotzen ditu.

PELLO ZUBIRIA KAMINO

Etorkizun oparoa dauka nazioarteko turismoak”, “2018an turismoak markak hautsi ditu”, “Turismoa gehiago hazi da munduko ekonomiaren batez bestekoa baino”... Urtean behin ez baina bi edo hirutan hegazkina hartzera ohitu den herritarrari mezuok iristen zaizkio eten gabe, Turismoaren Munduko Erakundeak berak ere zabalduak. Dena doa primeran aisialdizko bidaiei alorrean, kenduta pittin bat kezkatzen gaituela klima aldaketan eduki dezakeen eraginak; baina milaka milioi lekualdatze horien lorratz ekologikoak eragindako kontzientziako karga arintzeko hasi dira aipatzen bidaia jasagarriak, turismo etikoa eta ixtorio.

Askos balantze kritikoagoa egin dute *La domination touristique* (Turismoa menderatzaille) azterlan mardulean. Bernard Dutermek koordinatuta, mundu osoko – Hegoalde txirokeak barne– ekonomialari, soziologo antropologo eta turismoan adituek osatu dute fenomeno masibo honen kartografia orokorra, zeinaren emaitza nagusia honetan laburbildu daitekeen: “Panazea dirudienak funtsean berdintasun eza handiagotzen du”.

Turismoaren hasiera XX. mendeko sozialdemokraziari dagokio, oinarrian baitauzka langileen borroken lorpenak, oporraldi ordaindua, hazkunde ekonomikoa, bizi mailaren hobetzea, asti librea, kontsumismo eta espektakuluaren gizartea. Baita ere teknologien garapena, komunikazioen azelerazioa eta lekuen arteko distantzien laburtzea.

Laster etorriko ziren aireko trafikoaren eta harreman ekonomikoen liberalizazioa. Eta langile jendearen aisialdia eta ahalduzkoa errazteko sorturiko *turismo soziala*, sarritan langileen sindikatu eta elkarte bidez sustatua, bilakatuko zen masibo eta *low cost*, jarduera komertzial sendo, konkurrentzia handiko eta txit erasokorra.

Aisialdiko beste hainbat bidaia, bisitaldi edo txangotatik bereizi eta nazioarteko turismoan zentratu dira *La domination touristique* ikerlanean. Ez dute, noski, turismoa berdin egiten turista denek, baina Dutermek denak ikusten ditu eskema beraren partaide: “Turisten masifikazioari erantzuten zaio bidaiaitzeko moduak estratifikatuz: ustez *turista ona* denak nola edo hala ihes egin nahi dio *txarrari* (‘horiek artalde moduan dabilta’, ‘eguzkitan tripaz-gorrajarrira dauden horiek’...). Aberatsak ihesaldiak eta lasaitasuna maite ditu; aberats-nahiak, jendetzak eta ohiko oporraldiak. Hark garrantzia ematen die gizarte, paisaia edo hizkuntzazko aberastasunei; honek dibertitzeari, topikoei eta abantailiei”. Alegia, denok turismoa den fenomeno bera darabilgula, gure jokabideekin nork bere klase sozialaren ezaggarriak nabarmenduz.

Turismoaren hartzaile ere denek izan nahi dute, herri, eskualde edo nazio, jarduera ekonomikoa etekintsua delakoan. Baina nola erakutsi muturra merkatu lehiakor horretan, nola izan erakargarriago? Neurgailu estandarra Davoseko

Forum Ekonomikoak dauka ezarrita: Bidaia eta Turismorako Lehiakortasun Indizea (*Travel & Tourism Competitiveness Index*), zeinaren gomendioak jarraitzen baitituzte planetako agintari gehienek, hots, zein eskuragarri dauzkan leku bakoitzak aire garraioak, turismo azpiegiturak, nazioartetik bertaratzeko erraztasunak, informazio eta komunikazio teknologikoen maila, segurtasun eta osasun zerbitzuak, prezioen, enpresen eta eskulanaren lehiakortasuna... “Hitz batez: turismoaren merkatuak ere beharpenak sustatzen ditu herrialde guztietan arau sozial, fiskal eta ingurumenezkoetan”.

MUGETAKO TRAFIKO ASIMETRIKOAK

Mundu osoko leku oro ote da turismotarako aproposa? Bai eta ez. Bai, zeren eta planetako edozein zokok nahi du parte hartu denen esanetan pagotxa dakarren jarduera ekonomikoa horretan. Eta ez, zeren eta leku guztiek ez baitute erakartze ahalmen berdina turismoak irrikaz bilatzen dituen paisaia, ondare edo gizarte aberastasunei dagokienez. Adibide bat jartzeko, Guatemala den helmuga turistikoak urruneko bidaiariak erakartzen dituzten katalogoetatik kanpo geratzen omen dira herritar indigenek usadiozko janzki ikusgarririk beztitzen ez duten eskualdeak.

“Turismoak –idatzi du Sylvie Brunel geografo eta ekonomialariak– geuzurrezko autentikotasun bat sortzen du. Atzeritar arruntak nahiagoko du indi-

HAPPY TO WANDER

IKUSKIZUNA BALIN

LEKUKO DANTZARIAK MUNDU
OSOTIK HELDU TURISTEI
'SUAREN DANTZA' ANTZEZTEN.

genaren irudi idealizatua, *antzeztutako autentikotasuna*, bere irudimenean urrutikoaren irudia eraikitzeke prozesuaren emaitza dena –lekuan aurkituko duen indigenaren irudi sinplifikatu, makilatua eta folklorizatua– eta bestela ez dio arretarik jarriko”.

Baina, gainera, ingurumen aldetik oso balantze txarra eskaintzen du turismo uholdeak. Industriak nahi duen adina demokratizatuko balitz, Lurra planetaren jasateko ahalmena askogatik gaindituko luke.

Hasteko, gero eta leku aldatze gehiago hegazkinez egiten delako. Klimaren aldeko *greenwashing* operazioetan aipatzen ez duten arren, CO2 isurketen hamarrena edo gehiago hegazkinei dagokie. Baina beste atal askotan ere lorratz nabarmena uzten du turismoak: sekulako ur xahuketa eragiten du (golf zelaiak

eremu lehorretan, kainoi bidezko elur artifiziala eskiatzeko...), nekazaritzak behar dituen zelai eta soroetako lurzoruen artifizializazioa, gune naturalen suntsitzea, itsas bazterren hondatzea, kudeatu ezinezko hondakin mendiak...

Eta guztia 500 milioi jende baino gutxiagoren urtean behin edo gehiagoko aisialdia asetzeko. Bestela esanda, hamabost mundutarretatik batek beste hamalauak gertutik ikusi ahal izan ditzan. Zeren eta alderantzizkorik ez da gertatuko. Txukun samar irabazten duen europar batek erraza dauka oina Txaden edo Nigerian jartzea, baina hemengo herritar txiro batek...

“Turismoaren korronteeak –dio Dutermeke– zehatz-mehatz islatzen dituzte munduaren antolaketa eta bere desberdintasunak: mugetan elkar gurutzatzen dute migrazio baimenduek eta debeka-

tuek, ateak zabalik batzuentzat, alantbrezko txarrantzak besteentzat. Giza eskubideen deklarazio unibertsalak jasotzen duen mugitzeko ahalmenak benetan La Fontaineren ipuin hura balekar bezala: ‘Segun eta boteretsua zaren ala errukarria, aduanek munduko herritar bilakatuko zaituzte edo etxean arrestaturik bizitzera kondenatuko’.

Dutermeri galdetu diote ea zerbait konponduko ote duten bidaiatzeko estilo berriek: *ekoturismoa*, *turismo solidarioa*, *alternatiboa*, *arduratsua* eta abar aipatzen baitira. “Turismo jasangarririk ezin da egon, baldin eta ez badira auzitan jartzen hartzaleei dakartzkien ondorioak: liberalizazioa, arau gabetzea, lekuak eta bizimoduak salgai bihurtzea, lekuko herritarren folklorizazioa, herrirentzako funtsezkoak diren espazioak eta baliabideak lapurtzea”. ●

ZINKUNEGI OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

